

Noten

DEEL EÉN & HOOFDSTUK 1: PIEKOLIE EN KLIMAATVERANDERING

- Heinberg, R. (2006) *The Oil Depletion Protocol: A Plan to Avert Oil Wars, Terrorism and Economic Collapse*. Clairview Publications.
- Chris Skrebowski is de uitgever van het magazine *Petroleum Review*. Dit citaat is afkomstig uit een gesprek tussen hem en Richard Heinberg, april 2006.
- Een uitdrukking die oorspronkelijk komt van Jeremy Leggett.
- Een selectie van aanbevolen lectuur over piekolie vind je in het deel Bronnen (pag.267). Een uitstekende en bondige inleiding vind je in Heinberg, R. (2007) 'The View from Oil's Peak'. www.richardheinberg.com/museletter/184.
- Dr. Seuss (2004) *The Lorax*. Collins.
- Voor een kort overzicht over hoe olie ontstaat, zie pagina's 29-51 in: *Oil Crisis* van dr. Colin Campbell (2005). Multi-Science Publishing.
- Siegel, L. (2003) 'Bad Mileage: 98 tons of plants per gallon: study shows vast amounts of 'buried sunshine' needed to fuel society'. University of Utah. www.eurekalert.org/pub_releases/2003/10/uou_bm9102603.php
- FEASTA (2007) 'The Great Emissions Rights Give-away'. www.feasta.org.
- Ibid.
- Frances, H. (2007) uit een presentatie getiteld 'Global Energy Demand Trends' gegeven op de ASPO 6 conferentie, Cork, Ierland, 17 september 2007.
- Heinberg, R. (2003) *The Party's Over: oil, war and the fate of industrial societies*. Clairview Books, p.31.
- Ibid.
- Ibid, p.44.
- Uit een presentatie in Dartington Hall gedurende het evenement: 'Food and Farming in Transition, georganiseerd door Transition Town Totnes. Je kan deze presentatie zien op www.transitionculture.org/2007/06/12/chris-skrebowski-at-estates-in-transition/
- Hubberts verhaal kan je uitvoeriger vinden in Strahan, D. (2007) *The Last Oil Shock: The Imminent Extinction of Petroleum Man*. John Murray Publishing.
- Cohen, D. (2007) 'The Perfect Storm'. ASPO USA/Energy Bulletin. 31 oktober 2007. www.energybulletin.net/36510.html
- Energy Watch Group (2007) *Crude Oil: The Supply Outlook*. EWG Series No.3. Op pagina 46 staat het volgende: 'De groei van de productie is tot stilstand gekomen en de productie bevindt zich nu min of meer op een plateau. Dit is gebeurd ondanks historisch hoge olieprijsen.'
- Strahan, D. (2007) *The Last Oil Shock: The Imminent Extinction of Petroleum Man*. John Murray Publishing, p.62.
- Energy Watch Group (2007) *Crude Oil: The Supply Outlook*. EWG Series no.3, p.101.
- Dit cijfer varieert nogal, met schattingen van drie vaten (Strahan, D., 'What Stern really got wrong', *Prospect*, 16 mei 2007), tot zes of meer vaten voor ieder vat dat ontdekt wordt. Colin Campbell van ASPO schrijft in een mail, dat de totale ontdekkingen in 2006 tot 5,2 Gb bedroegen, en dat de wereldconsumptie volgens BP 30,56 Gb was, resulterend in een ratio van 1:6, maar hij zegt ook dat de onzekerheid over de exacte ontdekkingscijfers betekent dat er geen absolute zekerheid is (private communicatie per mail, 13 september 2007).
- Meer informatie over de Hedberg Conferentie kan je vinden in Strahan, D. (2007) 'Private Industry Conference finds much less oil'. www.LastOilShock.com. Vrijdag 28 september 2007.
- Mawdsley, J., Mikhareva, J. & Tension, J. (2001) 'The Oil Sands of Canada: the world wakes up: first to peak oil, second to the oil sands of Canada'. Equity Research of Canada, Raymond James.
- Dit is afkomstig uit een stuk dat ik geschreven heb ter recensie van een aflevering van het programma *In Business* van BBC Radio 4, dat een onderzoek deed naar de Alberta Tar Sands. www.transitionculture.org/2006/01/27/the-alberta-oil-rush-on-radio-4/
- Greenpeace Canada (2007) 'Questions and Answers about the Alberta Tar Sands'. www.greenpeace.org/canada/en/recent/tarsandsfaq#4
- Zie bijvoorbeeld Darley, J. (2004) *High Noon for Natural Gas: The New Energy Crisis*. Chelsea Green Publishing Company.
- Simmons, M. (2006) 'Tough Times Ahead for Energy'. *Financial Sense Newsletter*. www.financialsense.com/transcriptions/2006/0429Simmons.html
- Nelder, C. (2007) 'Tar Sands: The Oil Junkie's Last Fix, Part Two'. *The Oil Drum*, 9 september 2007, www.canada.theoil Drum.com/node/2931. Dit artikel is een vernietigende kritiek op de olieproductie uit teerzanden.
- Bijvoorbeeld, Morrison, M. (2007) 'Plenty of Oil – Just Drill Deeper: The discovery of reserves in the Gulf of Mexico means supply isn't topping out'. *BusinessWeek.com*, 7 september 2006.
- Cohen, D. (2006) 'Jack 2 and the Lower Tertiary of the Deepwater Gulf of Mexico'. Gepost op TheOilDrum.com. www.theoil Drum.com/story/2006/9/8/11274/83638
- International Energy Agency (2007) Medium Term Oil Market Report. 10 augustus 2007. www.omrpublic.iea.org/currentissues/full.pdf. Een zeer bruikbare analyse van dit rapport is Cohen, D. (2007) 'Inside the IEA's Medium Term Oil Market Report'. ASPO USA. www.aspo-usa.com
- Leonard, A. (2007) 'If It Smells Like Peak Oil, It Probably Is'. www.salon.com/tech/htww/2007/07/09/iea_report/index.html
- Strahan, D. (2007) 'Why BP and Shell are bound to merge'. *The Independent*, Zondag 15 juli 2007.
- Pauly, D. (2007) 'Slow, Steady Liquidation of the World Oil Industry'. *Bloomberg.com*. 1 oktober 2007.

- www.bloomberg.com/apps/news?pid=20601039&sid=aklQ2arQB4Qs&refer=columnist_pauly.
34. John S. Herold Inc. (2007) 2007 *Global Upstream Performance Review*. John S. Herold Inc. & Harrison Lovegrove & Co.
 35. Mijn dag gaat zelden voorbij zonder het checken van www.energybulletin.net en www.theoilrum.com
 36. De oorspronkelijke referentie hiervoor is Simmons, M. (2005) *Twilight in the Desert: The Coming Saudi Oil Shock and the World Economy*. John Wiley and Sons. Ook bruikbaar is Stuart Staniford's doorlopende analyse van de Saoedische productie op www.theoilrum.com
 37. Monbiot, G. (2005) 'Crying Sheep: we had better start preparing for a decline in global oil supply'. *The Guardian*, 27 september 2005.
 38. Homer Dixon, T. (2009) *Ten onder te boven*, Uitgeverij Jan van Arkel, oorspronkelijk (2007) 'The Upside of Down: Catastrophe, Creativity and the Renewal of Civilization'. Souvenir Press.
 39. Deffeyes, K. (2006) *Beyond Oil: The View from Hubbert's Peak*. Hill & Wang.
 40. Je kan de audiobestanden van deze voordracht, met als titel 'The Peak of World Oil Production: Thanksgiving Day, 2005', horen op www.globalpublicmedia.com. Hij deed deze voorspelling ook al in een artikel: 'Join Us As We Watch The Crisis Unfolding', op www.princeton.edu/hubbert/currentevents0511.html
 41. Heinberg, R. (2007) 'The View from Oil's Peak'. *Museletter* #184, augustus 2007. www.richardheinberg.com/museletter/184
 42. Oil Depletion Analysis Centre (2004) Oil field mega projects: E&P Review. Beschikbaar op www.odac.info.org/bulletin/documents/MEGA-PROJECTSREPORT.pdf
 43. Campbell, C. (2002) 'Peak Oil: an Outlook on Crude Oil Depletion'. www.greatchange.org/ovcampbell,outlook.html
 44. Chris Skrebowski, redacteur van Petroleum Review, geïnterviewd door Julian Darley, 11 april 2005. www.globalpublicmedia.com/interviews/378
 45. Laherrère, Jean. (2003) 'Hydrocarbons Resources Forecast of oil and gas supply to 2050'. Petrotech Conference, New Delhi. www.hubbertpeak.com/laherrere/Petrotech090103.pdf
 46. Jackson, P.M. (2007) *Why the 'Peak Oil' Theory Falls Down: Myths, Legends and the Future of Oil Resources*. Cambridge Energy Research Associates.
 47. Cohen, D. (2007) 'Does the Peak Oil 'Myth' Just Fall Down? Our Response to CERA'. www.theoilrum.com/story/2006/11/15/83857/186
 48. Mortished, C. (2006) "Total chief says world will find oil target tough", *The Times*, 8 september 2006.
 49. Bergin, T. (2006) 'Total sees peak oil output around 2020', *Reuters*. Te vinden op www.energybulletin.net/16850.html
 50. Strahan, D. & Watson, A. (2007) 'Oil industry sleep walking into crisis.', *The Independent*, 17 september 2007.
 51. Energy Watch Group (2007) *Crude Oil; The Supply Outlook*. Rapport voor de Energy Watch Group. Oktober 2007. EWG Series no. 3/2007.
 52. Leake, J. (2007) 'The Road Fix'. *Sunday Times*, 9 augustus 2007.
 53. Prime Minister's Office (2007) 'The Government's response to the Peak Oil Petition'. 3 oktober 2007, www.pm.gov.uk/output/Page13388.asp
 54. www.globalcool.org
 55. Astyk, S. (2007) 'How fast is global warming happening?' www.casaubonsbook.blogspot.com, 27 september, 2007
 56. McCarthy, M. (2007) 'What's happening to our weather?' *The Independent*, 28 augustus 2007.
 57. Leake, J. & Carpenter, J. (2007) 'Britain's Atlantis Under the North Sea'. *Sunday Times*, 2 september 2007.
 58. Hansen, J., L. Nazarenko, R. Ruedy, Mki. Sato, J. Willis, A. Del Genio, D. Koch, A. Lacis, K. Lo, S. Menon, T. Novakov, Ju. Perlwitz, G. Russell, G. A. Schmidt, & N. Tausnev. (2005) 'Earth's Energy Imbalance: Confirmation and implications'. *Science*, 308, pp.1431-1435.
 59. Brahic, C. (2007) 'Sea level rise outpacing key predictions'. *New Scientist News Service*, 1 februari 2007. www.environment.newscientist.com/article/dn11083
 60. Het 'Intergovernmental Panel on Climate Change's Four Assessment Report', gepubliceerd in 2007, stelt dat het 'very high confidence' heeft (gedefinieerd als een kans van minstens 9 op 10 dat het correct is) dat 'the global net effect of human activities since 1750 has been one of warming'. IPCC Summary for Policymakers, p.3.
 61. Lynas, M. (2008) *Zes graden*, Uitgeverij Jan van

- Arkel (zie www.hitte.nu), oorspronkelijk (2008) 'Six Degrees: our future on a hotter planet'. Fourth Estate.
62. McKie, R. (2007) 'Arctic thaw opens fabled trade route'. *The Observer*, 16 september 2007.
 63. Jha, A. (2006) 'Boiled Alive'. *The Guardian*, 26 juli 2006.
 64. Monbiot, G. (2008) *Hitte*, Uitgeverij Jan van Arkel (zie hitte.nu), oorspronkelijk (2007) 'Heat: how to stop the planet burning'. Penguin.
 65. Hansen, J, Sato, M, Kharecha, P, Russell, G, Lea, D. W. & Siddall, M. (2007) 'Climate change and trace gases'. *Philosophical Transactions of The Royal Society A*, Volume 365, no. 1856, 15 juli 2007. www.journals.royalsoc.ac.uk/content/l3h462k7p4068780/fulltext.html
 66. IPCC (2007) 'Global climate projections, Climate Change 2007: The Physical Sciences Basis'. www.ipccwg1.ucar.edu/wg1/wg1report.html
 67. Spratt, D. (2007) *The Big Melt: lessons from the Arctic Summer of 2007*. Carbon Equity. Beschikbaar op www.carbonequity.info. Een van de angst-aanjangendste dingen die je ooit zult lezen.
 68. Bjornes, C. (2007) 'International polar day'. *Cicero*, 17 september 2007. www.cicero.uio.no/webnews/index_e.aspx?id=10868
 69. Revkin, A. C. (2007) 'Retreating Ice: A blue Arctic Ocean in summers by 2013?' *International Herald Tribune*. 1 oktober 2007. www.iht.com/articles/2007/10/01/sports/arcticweb.php
 70. Kahn, M. (2007) 'Sudden sea level surges threaten 1 billion'. *Reuters*, 19 april 2007. www.uk.reuters.com/article/scienceNews/idUKN1941671620070419
 71. Hansen, J., L. Nazarenko, R. Ruedy, Mki. Sato, J. Willis, A. Del Genio, D. Koch, A. Lacis, K. Lo, S. Menon, T. Novakov, Ju. Perlwitz, G. Russell, G.A. Schmidt, and N. Tausnev. (2005) 'Earth's energy imbalance: Confirmation and implications'. *Science*, 308, 1431-1435.
 72. Spratt, D. (2007) *The Big Melt: lessons from the Arctic Summer of 2007*. Carbon Equity. Beschikbaar op www.carbonequity.info, p.13.
 73. Het cijfer waarop George Monbiot's boek *Hitte* is gebaseerd (zie www.hiite.nu).
 74. Global Commons Institute (2007) 'A Briefing for Channel Four'. www.gci.org.uk/briefings/Channel_Four.pdf
 75. Een van de beste, inzichtelijkste studies over waar de veilige grens ligt, net verschenen toen dit boek

- door zijn laatste redactiefase ging, is: Spratt, D. & Sutton, P. (2007) *Target Practice: where should we aim to avoid dangerous climate change?* Carbon Equity / GreenLEAP Strategic Institute. Beschikbaar op: www.carbonequity.info/PDFs/targets.pdf
76. Uit een antwoord dat hij gaf gedurende een evenement in Lampeter. Gepost op *TransitionCulture.org* op 10 april 2007, getiteld 'George Monbiot on Peak Oil and Transition Towns'. www.transitionculture.org/2007/04/10/georgemonbiotonpeakoilandtransitiontowns
 77. Ibid.
 78. Monbiot, G. (2007) 'What if the oil runs out?' *The Guardian*, 29 mei 2007. www.monbiot.com; een Nederlandse vertaling staat op www.hitte.nu/monbiot.
 79. Interview met Tony Juniper, *www.transitionculture.org*, 23 februari 2007.
 80. Leggett, J. (2006) 'Peak time viewing'. *The Guardian*, 15 maart 2006.
 81. Environmental News Service (2007) 'New York Tallies Its Greenhouse Gas Emissions'. www.ensnewswire.com/ens/apr2007/2007_04_11_03.asp
 82. BBC News Online (2006) 'Sweden aims for oil free economy'. 8 februari 2006. news.bbc.co.uk/1/hi/sci/tech/4694152.stm
 83. Hopkins, R. (2007) 'In Praise of ASPO 6. #4. Eamon Ryan'. www.transitionculture.org/2007/09/26/aspo6inpraiseofeamonryan/
 84. Heinberg, R. (2006) *The Oil Depletion Protocol: A Plan to Avert Oil Wars, Terrorism and Economic Collapse*. Clairview Books.
 85. Stern, N., S. Peters, V. Bakhshi, A. Bowen, C. Cameron, S. Catovsky, D. Crane, S. Cruickshank, S. Dietz, N. Edmonson, S. L. Garbett, L. Hamid, G. Hoffman, D. Ingram, B. Jones, N. Patmore, H. Radcliffe, R. Sathiyarajah, M. Stock, C. Taylor, T. Vernon, H. Wanjie, and D. Zenghelis (2006) *Stern Review: 'The Economics of Climate Change. Part III The Economics of Stabilisation'*. London: HM Treasury, p.185.
 86. Heinberg, R. (2007) 'Bridging Peak Oil and Climate Change Activism'. *Museletter* # 177. januari 2007. www.richardheinberg.com/museletter/177
 87. Nelder, C. (2007) 'Peak Oil Hits the Third World: high oil prices bring energy shortages'. *Energyandcapital.com*, 10 augustus 2007. www.energyandcapital.com/articles/peak+oilrenewable+energyshortages/490
 88. Hirsch, R.L., Bezdek, R. Wendling, R. (2005a)

- 'Peaking of World Oil Production: Impacts, Mitigation and Risk Management'. National Energy Technology Laboratory, US Department of Energy.
89. Hirsch, R. L. (2005) 'Robert Hirsch on Peak Oil Mitigation'. Global Public Media. www.globalpublicmedia.com/transcripts/2459
 90. Interview met Richard Heinberg in Stroud, Gloucestershire, maart 2007.
 91. Hopkins, R. (2006) 'ASPO 5: Robert Hirsch Scares Me Out of My Wits'. *TransitionCulture.org*, 18 augustus 2006.
 92. Brown, L. (2003) 'Plan B: Rescuing a Planet Under Stress and a Civilization in Trouble'. W. W.Norton/Earth Policy Institute.

HOOFDSTUK 2: HET ZICHT VANAF DE BERGTOP

1. Holmgren's vier scenario's worden uiteengezet in Holmgren, D. (2005) 'The End of Suburbia or the Beginning of Mainstream Permaculture?' *Permaculture Magazine* 46, pp.7-9.
2. Kleiner, A. (1996) *The Age of Heretics*. Nicholas Brealey Publishers.
3. Gallop, C.G. (2002) 'Planning For Resilience: Scenarios, Surprises and Branch Points'. In: Gunderson L.H. & C.S. Holling. *Panarchy: Understanding Transformations in Human and Natural Systems*. Washington: Island Press; Holmgren, D. (2003) 'What is Sustainability?' Sustainability Network Update 31E, 9 september 2003; Heinberg, R. (2004) *Powerdown: Options and actions for a Post Carbon World*. Clairview Books; Curry, A., T. Hodgson, R., Kelnar and A. Wilson (2005) 'Intelligent Future Infrastructure: The Scenarios Towards 2055'. Foresight, Office of Science of Technology, FEASTA (2006) *Energy Scenarios Ireland*.
4. Voor een korte samenvatting van dit debat, zie bijvoorbeeld, Howden, D. (2007) 'World oil supplies are set to run out faster than expected, warn scientists'. *The Independent*, 14 juni 2007 of Heinberg, R. (2007) 'The View from Oil's Peak'. *Museletter* #184, augustus 2007. www.richardheinberg.com/museletter/184
5. Diamond, J. (2005) *Ondergang*, Het Spectrum, oorspronkelijk (2005) 'Collapse: How Societies Choose to Fail or Survive'. Penguin.
6. Catton, W.R. (1982) *Overshoot: The Ecological Basis of Revolutionary Change*. University of Illinois Press.
7. David Fleming ontwikkelde in 1995 de term 'Lean Economy', en heeft sindsdien regelmatig gepubliceerd over dit begrip, bijv. 'After Growth – Climax: Rising Unemployment as the Cue for Evolution to the Lean Economy'. *European Environment* (1998) Vol. 8, pp.41-49. Het begrip was oorspronkelijk afkomstig uit het Japanse systeem van 'lean production'. Zijn boek, *Lean Logic: The Book of Environmental Manners* wordt in 2009 verwacht. Zie www.theleanconomyconnection.net
8. De term 'Powerdown' is afkomstig van Heinberg, R. (2004) *Powerdown: options and actions for a post carbon world*. Clairview Books.
9. City of Portland Peak Oil Task Force (2007) 'Descending the Oil Peak: Navigating the Transition from Oil and Natural Gas'. Te downloaden van www.portlandonline.com/shared/cfm/image.cfm?id=145732
10. Shiva, V. (2005) 'Tsunami Teachings: Reflections for the New Year'. www.zmag.org, 23 januari 2005.
11. Winter, D. D. & S.M. Kroger (2004) *The Psychology of Environmental Problems*. New Jersey, Lawrence Erlbaum Associates.
12. Korten, D.C. (2000) *The Post Corporate World: Life After Capitalism*. Berrett-Koehler Publishers.
13. Abdullah, S. (1999) *Creating a World That Works For All*. Berrett-Koehler Publishers.
14. Ik kan me niet herinneren waar ik dit citaat voor het eerst heb gelezen, en mijn zoektocht op internet leverde geen bron op. Toch kan het gevonden worden, samen met andere citaten van Debuffet, op www.quote.robertgenn.com/auth_search.php?authid=636
15. FEASTA (2006) 'The Great Emissions Rights Give Away'. FEASTA, maart 2006.
16. Hall, C. (2008) 'Provisional Results from EROI Assessments'. State University of New York (draft).
17. Palcer, S., M. C. Herweyer & C. Hall (2008) 'Crude Oil Imported to the United States'. Bijlage bij het voorgaande.
18. Nelder, C. (2007) 'Peak Oil Hits the Third World: High Oil Prices Bring Energy Shortages'. *EnergyandCapital.com*, 10 augustus 2007. www.energyandcapital.com/articles/peak+oilrenewable+energyshortages/490
19. Uitgebreider onderzoek in Heinberg, R. (2007) *Peak Everything: Waking Up to the Century of Declines*. New Society Publishers.
20. Charles Hall's thesis van 2008 lijkt tot nu toe het grondigste werk, maar er gingen belangrijke ar-

- tikelen over dit onderwerp aan vooraf, waaronder Cleveland, C.J., R. Constanza, C.A.S. Hall & R. Kaufmann (1984) 'Energy and the U.S. Economy: A Biophysical Perspective'. *Science* 225: 890-897; Hall, C.A.S., C.J. Cleveland & R. Kaufmann (1986) 'Energy and Resource Quality: The Ecology of the Economic Process', John Wiley & Sons, pp.221-228; Cleveland, C. (2005) 'Net energy obtained from extracting oil and gas in the United States'. *Energy* 30:769-782.
- Odum, H.T. & Odum, E.C. (2001) *A Prosperous Way Down: principles and policies*. University Press of Colorado.
 - Hirsch, R.L., Bezdek, R., Wendling, R. (2005a) 'Peaking of World Oil Production: Impacts, Mitigation and Risk Management'. *National Energy Technology Laboratory*, US Department of Energy.
 - Holmgren, D. (2003b) 'What Is Sustainability?' van het Sustainability Network, Update 31E, 9 september 2003, CSIRO Sustainability Network. www.bml.csiro.au/susnetnl/netw131Eb.pdf
 - Trainer, T. (2007) *Renewable Energy Cannot Sustain a Consumer Society*. Springer Verlag.
 - Ibid. p.9
 - Eerst verschenen in Hopkins, R. (2007) *Energy Descent Pathways: evaluating potential responses to peak oil*. Masterscriptie aan de University of Plymouth. Beschikbaar op www.transitionculture.org

HOOFDSTUK 3:

WAAROM OPNIEUW VEERKRACHT OPBOUWEN EVEN BELANGRIJK IS ALS CO₂-UITSTOOT VERMINDEREN

- Walker, B, Hollinger, C.S., Carpenter, S.R. & Kinzig, A. (2004) 'Resilience, Adaptability and Transformability in Social ecological Systems'. *Ecology and Society* 9 (2) p.5.
- Voor een gedetailleerder overzicht van het geschil van de vrachtwagenchauffeurs, zie Strahan, D. (2007) *The Last Oil Shock: A Survival Guide to the Imminent Extinction of Petroleum Man*. John Murray.
- Department of Environment. 'Food and Rural Affairs'. Persverklaring op de Royal Show van 2003.
- Fleming, D. (2007) *Lean Logic, a Dictionary of Environmental Manners*. In voorbereiding.
- Bijvoorbeeld Levin, S. A. (1999) *Fragile Dominion*. Perseus Books Group.

- Voor een grondige kritiek op het begrip monocultuur, zie Shiva, V. (1998) *Monocultures of the Mind: Biodiversity, Biotechnology and Scientific Agriculture*. Zed Books. (en U. Melle en F. Janssens: *Voeten In de Aarde*, Uitgeverij Jan van Arkel, 1996)
- Met dank aan David Fleming voor zijn mail waarin hij deze twee punten aandroeg.
- Walker, B. & Salt, D. (2007) *Resilience Thinking: Sustaining Ecosystems and People in a Changing World*. Island Press.
- Ibid. p.121
- New Economics Foundation (2007) 'Clone Town Britain: The survey results on the bland state of the nation'. www.neweconomics.org/gen/z_sys_publicationdetail.aspx?pid=206
- Leopold, A. (1972) *Round River*. Oxford University Press.
- Kunstler, J. J. (2005) *The Long Emergency: surviving the converging catastrophes of the twenty-first century*. Atlantic Monthly Press.
- Zie bijvoorbeeld, de dvd *The End of Suburbia: Oil Depletion and the Collapse of the American Dream*. Electric Wallpaper Company.
- Met veel dank aan David, de zoon van George Heath, voor de tijd die hij besteedde aan het onderzoeken van de geschiedenis van Heath's Nursery, en ook aan Alan Langmaid van het Totnes Museum, de Totnes Image Bank en het Rural Archive voor hun inzichten.
- Dartington Rural Archive (1985) *Horsepower*. Spindle Press.
- Voor een gedetailleerde geschiedenis van steenkool, zie Freese, B. (2006) *Coal: A Human History*. Arrow Books.
- Ik las dit citaat ergens jaren geleden en noteerde het in mijn boekje als afkomstig van Richard Mabey. Toen ik dit boek aan het samenstellen was en besloot dat ik het wilde gebruiken, mailde ik Mabey om hem te vragen waarvan dit citaat afkomstig was. Hij mailde terug met de woorden: 'Die zin is niet van mij afkomstig!' dus heb ik geen idee wie dit heeft gezegd. Misschien heb ik het zelf verzonnen. Als iemand mij alsnog kan vertellen wie dit gezegd heeft, zou ik daarvoor erg dankbaar zijn, gezien het een van mijn favoriete citaten is.
- Simms, A. (2005) *Ecological Debt: The Health of the Planet and the Wealth of Nations..* Pluto Press.
- Wilt, A.F. (2001) *Food for War: Agriculture and Re-*

armament in Britain before the Second World War. Oxford University Press.

- Gardiner, J. (2004) *Wartime Britain 1939-1945*. Headline Book Publishing.
- Ibid.
- Hammond, R.J. (1954) *Food and Agriculture in Britain 1939-45*. Food Research Institute. Stanford University Press. Een moeilijk te vinden titel, maar een fascinerende officiële geschiedenis van de oorlogsvoorbereidingen van de Britse regering.

HOOFDSTUK 4:

WAAROM KLEIN ONVERMIJDELIJK IS

- Fleming, D. (2009) *Lean Logic: A Dictionary of Environmental Manners*. In voorbereiding.
- Talberth, J. et.al. (2006) 'Building a Resilient and Equitable Bay Area: towards a coordinated strategy for economic localization'. Je kan dit downloaden van www.regionalprogress.org
- Norberg Hodge, H. (2000) *Ancient Futures: learning from Ladakh*. Rider Books.
- Ekins, P. (1989) *The Living Economy: New Economics in the Making*. Routledge.
- Sale, K. (1980) *Human Scale*. Coward, McCann and Geoghegan.
- Monbiot, G. (2003) 'I Was Wrong About Trade'. *The Guardian*, 24 juni 2003.
- Vandana Shiva, gedurende een toespraak op de Soil Association conferentie in Cardiff, januari 2007. [www.soilassociation.org/web/sa/saweb.nsf/\(UNID\)/6BB05A7D57DAF6A28025727200416A64?OpenDocument](http://www.soilassociation.org/web/sa/saweb.nsf/(UNID)/6BB05A7D57DAF6A28025727200416A64?OpenDocument)
- Korten, D. C. (2006) *The Great Turning: From Empire to Earth Community*. Berrett-Koehler Publishers.
- Bird, J. (2007) 'Energy Security in the UK: an IPPC Factfile'. Institute for Public Policy Research. www.ippr.org.uk/publicationsandreports/publication.asp?id=555
- Department for Transport (2006) 'Transport Statistics Great Britain: 2006 Edition'. London: The Stationery Office.
- Daly, H. (1993) 'The Perils of Free Trade'. *Scientific American*, november 1993.
- Geciteerd in Hawkes, P. (2007) *Blessed Unrest: How the Largest Movement in the World Came into Being, and Why No One Saw it Coming*. Viking.
- Department of Transport (2006) 'Road Freight

- Statistics'. Juni 2006. Gevonden op www.dft.gov.uk/162259/162469/221412/221522/222944/coll_roadfreightstatistics2005in/roadfreightstatistics2005int5135
- Monbiot, G. (2008) *Hitte*. Uitgeverij Jan van Arkel (zie www.hitte.nu). Oorspronkelijke uitgave (2007) 'Heat: How to Stop the Planet Burning'. Penguin.
- Strahan, D. (2007) *The Last Oil Shock: A Survival Guide to the Imminent Extinction of Petroleum Man*. John Murray.
- Mellanby, K. (1975) *Can Britain Feed Itself?*. Merlin Press.
- Voor lezers buiten het Verenigd Koninkrijk, MEP staat voor 'Member of the European Parliament'.
- Lucas, C., Jones, A. & Hines, C. (2006). 'Fuelling a Food Crisis'. Beschikbaar om te downloaden op www.carolinelucasmep.org.uk
- Zie bijvoorbeeld Romm, J. (2005) *The Hype About Hydrogen: Fact and Fiction in the Race to Save the Climate*. Island Press.
- Strahan, D. (2007) *The Last Oil Shock: A Survival Guide to the Imminent Extinction of Petroleum Man*. London: John Murray.
- Kunstler, J.H. (2005) *The Long Emergency: Surviving the Converging Catastrophes of the 21st Century*. Atlantic Monthly Press.
- Energy Watch Group (2007) 'Coal: Resources and Future Production'. EWG. www.energy-watchgroup.org/files/coalreport.pdf
- Monbiot, G. (2007) 'The New Coal Age'. www.monbiot.com, 9 oktober 2007. www.monbiot.com/archives/2007/10/09/the-new-coal-age/. Een Nederlandse vertaling staat op www.hitte.nu/monbiot.
- Leggett, J. (2005) *Half Gone: Oil, Gas, Hot Air and the Global Energy Crisis*. Portobello Books.
- Monbiot, G. (2007) 'A Lethal Solution'. *The Guardian*, 27 maart 2007. Een Nederlandse vertaling staat op www.hitte.nu/monbiot.
- Department of Trade and Industry (2006) 'Energy Trends June 2006'. Beschikbaar op www.dti.gov.uk/files/file30881.pdf. Ook belangrijk is Chris Vernon's commentaar hierop, 'UK Energy Trends, Coal'. Gepost op The Oil Drum Europe, www.theoil Drum.com/story/2006/7/5/15249/17646
- Voor een angstaanjagende analyse , zie Vidal, J. (2001) 'The Looming Food Crisis'. *The Guardian* G2 section, 29 augustus 2007, pp.5-9.
- Chefurka, P. (2007) 'Mexico: peak oil in action'. www.paulchefurka.ca/Mexico%20and%20the%20

- Problematique.html
- Girling, R. (2007) 'Goodbye Beautiful Britain'. *Sunday Times*, 26 augustus 2007.
- Zie bijvoorbeeld, DEFRA (2007) 'Hilary Benn announces action to monitor impact of EU Agriculture Council's decision on 0% set aside rate for 2008'. DEFRA persbericht, 26 september 2007. www.defra.gov.uk/news/2007/070926b.htm
- Fleming, D. (2009) *Energieslank leven met klimaat-dukaten, stapsgewijs minder energieverbruik voor allemaal*, met extra Inleiding en bijlagen. Uitgeverij Jan van Arkel (zie www.hitte.nu). Oorspronkelijk (2005) 'Energy and the Common Purpose: descending the energy staircase with Tradable Energy Quotas'. London: Lean Connection Press.
- Department of Environment, Food and Rural Affairs (2002) 'Achieving a Better Quality of Life: review of progress towards sustainable development'.

DEEL TWEE & HOOFDSTUK 5:

HOE PIEKOLIE EN KLIMAATVERANDERING ONSBĖINVLOEDEN

- Snyder, G. (1974) *Four Changes in Turtle Island*. New Directions Publications, p.101.
- Trainer, T. (2007) *Renewable Energy Cannot Sustain a Consumer Society*. Springer Verlag.
- Het antwoord op een vraag die gesteld werd aan het panel tijdens de Soil Association conferentie in Cardiff, januari 2007.
- Heinberg, R. (2007) *Peak Everything: Waking Up to the Century of Declines*. New Society Publishing.
- Heinberg, R. (2004) *Powerdown: options and actions for a post carbon world*. Clairview Books.
- Een permacultuurleraar te Kinsale FEC, die www.zone5.org uitgeeft.

HOOFDSTUK 6:

DE PSYCHOLOGIE VAN VERANDERING BEGRIJPEN

- DiClemente, C. (2006) *Addiction and Change: how addictions develop and addicted people recover*. Guilford Publications.
- Johnstone, C. (2006) *Find Your Power: Boost Your Inner Strengths, Break Through Blocks and Achieve Inspired Action*. Nicholas Brealey Publishing.
- www.greatturningtimes.org.

- Lees bijvoorbeeld: Miller, W. R. & Rollnick, S. (2002) *Motivational Interviewing: Preparing People for Change*. (2e druk), Guilford Press.
- Bush maakte deze beruchte opmerking in zijn State of the Union toespraak van 2006: www.whitehouse.gov/news/releases/2006/01/20060131-10.html
- Miller, W.R. & Sanchez, V.C. (1993) 'Motivating young adults for treatment and lifestyle change'. In: Howard, G. [ed.] *Issues in Alcohol Use and Misuse by young adults*. University of Notre Dame Press.
- Zie bij 'Bronnen'.
- Meer in detail onderzocht in James, S & Lahti, T. (2004) *The Natural Step for Communities: how cities and towns can change to sustainable practices*. New Society Publishers.

HOOFDSTUK 7:

DE KRACHT GEBRUIKEN VAN EEN AANSPREKEND TOEKOMSTBEELD

- Atlee, T. (2003) *The Tao of Democracy: Using Co Intelligence to Create a World That Works For All*. The Writers' Collective.
- www.southernsolar.co.uk/
- www.transitionculture.org/?p=318
- www.lewes.gov.uk/environment/8261.asp
- www.zerowaste.co.nz/
- www.politics.guardian.co.uk/economics/story/0,,1965497,00.html
- www.en.wikipedia.org/wiki/Vauban,_Freiburg
- www.en.wikipedia.org/wiki/Gross_national_happiness
- www.business.scotsman.com/topics.cfm?tid=605&id=1868722006
- www.furniturenow.org.uk
- www.stroudcommunityagriculture.org/promoting_CSA.php.
- www.bbc.co.uk/dna/h2g2/A2263529
- www.cyclestations.co.uk
- www.carplus.org.uk/
- www.en.wikipedia.org/wiki/Appreciative_inquiry
- Chris is ook de auteur van Johnstone, C. (2006) *Find Your Power: Boost your inner strengths, break through blocks and achieve inspired action*. Nicholas Brealey Publishing.
- Atlee, T. (2003) *The Tao of Democracy: Using Co Intelligence to Create a World That Works For All*. The Writers' Collective.

18. Uit 'Exclusive to Transition Culture! Peter Russell on life after oil, change and consciousness'. *TransitionCulture.org*, 5 februari 2007.
19. Lovelock, J. (2007) *De wraak van Gaia*, Bert Bakker. Oorspronkelijke uitgave: (2007) 'The Revenge of Gaia: Why the Earth Is Fighting Back, and How We Can Still Save Humanity'. Penguin Books.
20. Harding, S. (2006) *Animate Earth: Science, Intuition and Gaia*. Green Books. Herziene versie verschijnt 2009.
21. Uit: 'Stephan Harding on Peak Oil'. *TransitionCulture.org*, 14 juni 2006.
22. Goodwin, B. (2007) *Nature's Due: Healing Our Fragmented Culture*. Floris Books.
23. Uit: 'Brian Goodwin on Peak Oil: An Interview'. *TransitionCulture.org*, 8 mei 2006.
24. Uit: 'Exclusive to Transition Culture. Fritjof Capra on Peak Oil: an Interview'. *TransitionCulture.org*, 10 mei 2006.
25. Uit: 'Meg Wheatley on Energy Descent Planning: an Interview'. *TransitionCulture.org*, 13 september 2006.
26. Uit: 'Exclusive to Transition Culture: An Interview with Tony Juniper. Part 1. Peak oil, climate change and the role of local communities'. *TransitionCulture.org*, 23 februari 2007.
27. Uit: 'An Interview with Dennis Meadows, co author of Limits to Growth'. *TransitionCulture.org*, 18 september 2006.

HOOFDSTUK 8: EEN VISIONAIR TOEKOMSTBEELD VOOR 2030

1. Zoals voorgesteld in Lucas, C., A. Jones & C. Hines, 'Fuelling a Food Crisis: the impact of peak oil on food security'. Green Party/European Free Alliance. www.carolinelucasmep.org.uk/2006/12/08/fuelling-a-food-crisis/
2. Zie bijvoorbeeld de Badgersett Research Corporation op www.badgersett.com en de Agroforestry Research Trust op www.agroforestry.co.uk
3. 'Cart Horse Machinery'. www.carthorsemachinery.com
4. 'Natural Building Technologies'. www.naturalbuildingproducts.co.uk
5. 'S & S Cob Blocks'. www.cobblocks.co.uk
6. Shearer, P. (2006) 'The Weetabix house: This eco charity's new HQ is packed with bales of natural fibre'. *The Times*, 10 november 2006.

- www.property.timesonline.co.uk/article/0,,140492443927,00.html
7. 'The Humungus Fungus Project'. www.jac-by-the-stowl.co.uk
8. 'Fruiting Bodies'. www.fruitingbodies.co.uk
9. Bioregional Development Group www.bioregional.com/programme_projects/pap_fibres_prog/hemp%20textiles/hemp_reports.htm#project
10. Wood Energy Limited, www.woodenergyltd.co.uk/ft_pellets.html
11. Healion, K. (2005) 'Case Study: Camphill Community Ballytobin, Co. Kilkenny, Ireland'. Een rapport voor Sustainable Energy Ireland. www.sei.ie/uploadedfiles/RenewableEnergy/Tas-k29CamphilCommunityBallytobin.pdf
12. Bryson, L, Jones, A, Beedle, L & York, A. 'The Gлебелands Unicorn Model: A Cooperative approach to sustainable urban food supply'. www.unicorngrocery.co.uk/glebelands_model.php
13. Viljoen, A.(ed) (2005). *CPULs: Continuous Productive Urban Landscapes*, Architectural Press.
14. Een formule bedacht in het Centre for Alternative Technology (2007) 'Zero Carbon Britain'. CAT Publications.
15. Fleming, D.(2009) *Energieslank leven met klimaatdukaten - stapsgewijs minder energieverbruik voor allemaal*, met extra Inleiding en bijlagen. Uitgeverij Jan van Arkel (zie www.hitte.nu). Oorspronkelijk (2005) 'Energy and the Common Purpose: descending the Energy Staircase with Tradable Energy Quotas (TEQs)'. The Lean Economy Connection.
16. Chiappini, R. (2006) *Christo and Jeanne Claude: Revealing an Object by Concealing It*. Skira Editore.
17. Uitvoerig uiteengezet in Greenpeace (2005) 'Decentralising Power: An Energy Revolution for the 21st Century. Te downloaden op www.greenpeace.org.uk
18. Jones, A (2002) 'Woking: Energy Services, DG and Fuel Cells for the New Millenium'. *Cogeneration and On site Power Production*, Vol. 3, no. 3, mei juni 2002.
19. Zo'n ding bestaat al, namelijk de Electricisave. Ik heb er een en hij is geweldig. Ze zijn net voorzien van een nieuwe merknaam: de Owl wireless energy monitor. www.electricitymonitor.com
20. McLeod, R. (2007) *Passiv Haus, Local House: an integrated approach to zero carbon housing. Masterscriptie Architecture AEES*, University of East

London / CAT.

21. Een idee dat ik oorspronkelijk verkend heb in een artikel in Resurgence Magazine met als tital 'Building Miles'. Te downloaden op www.resurgence.org/2006/hopkins236.htm
22. Een concept onderzocht in Vale, R. & Vale, B. (2002) *The New Autonomous House: Design and Planning for Sustainability*. Thames & Hudson.
23. Voor een grondiger onderzoek van dit concept, zie Fairlie, S. (1996) *Low Impact Development: Planning and People in a Sustainable Countryside*. Jon Carpenter Publishing; Hopkins, R. (1996) *Permaculture: A New Approach for Rural Planning?* Bachelorscriptie aan de University of the West of England. Het belangrijkste contactpunt hiervoor is Hoofdstuk 7 op www.tlio.org.uk/chapter7/index.html
24. The Land is Ours (1999) 'Defining Rural Sustainability: Fifteen Criteria for Sustainable Developments in the Countryside together with Three Model Policies for Local Plans'. Verkrijgbaar op het Chapter 7 office: The Potato Store, Flax Drayton Farm, South Petherton, Somerset, TA13, U.K. of op www.tlio.org.uk/chapter7/defining.html
25. Deze oefeningen werden ontwikkeld door Chris Salisbury van Wildwise, een uitstekende organisatie voor lokale milieueducatie. www.wildwise.co.uk
26. Dit is niet zomaar een krankzinnig idee van me – dit gebeurt al in Zweden. Zie voor een geweldig rapport over dit onderwerp, Schonning, C. (2001) 'Urine Diversion: hygienic risks and microbial guidelines'. Beschikbaar als pdf op www.who.int/water_sanitation_health/wastewater/urineguidelines.pdf

HOOFDSTUK 9: KINSALE – EEN EERSTE POGING TOT GEMEENSCHAPPELIJKE TOEKOMSTDROMEN

1. Deze cursus loopt nog; zie www.kinsalefurthered.ie
2. James, S. & Lahti, T. (2004) *Natural Step for Communities: How Cities and Towns Can Change to Sustainable Practices*. New Society Publishing.
3. Je kan meer lezen over Open Space Technology in *Tools for Transition* no. 10, p.168.
4. Vrij te downloaden op www.transitionculture.org
5. Je kan luisteren naar een interview met Richard, opgenomen gedurende de laatste dag van de conferentie Fuelling the Future, dat tevens ook een idee geeft van de sfeer van het evenement,

- op www.globalpublicmedia.com/richard_heinberg_on_the_lifeboat_radio_show
6. Je kan luisteren naar de audiobestanden van de lezingen gedurende de conferentie op www.fuellingthefuture.org/audio.htm
7. Een uitstekende introductie tot de Village Building Convergence kan gevonden worden op www.cityrepair.org/wiki.php/ waar je een kort geweldig filmpje vindt over VBC.
8. Bill Mollison (in *Permaculture: a Designer's Manual*. Tagari Publications, 1988) definieert 'swales' als 'long level excavations, which can vary greatly in width and treatment from small ridges in gardens, rock piles across slopes, or deliberately excavated hollows in flatlands and low slope landscapes'. Deze worden gebruikt om de waterafloop van het land op te vangen, te stoppen en te infiltreren.
9. Een interview met Catherine gedurende de eerste fasen van Transition Town Kinsale kan beluisterd worden op Global Public Media, op www.globalpublicmedia.com/catherine_dunne_transition_design
10. Voor meer informatie zie www.willitseconomiclocalization.org
11. Het meest recente interview op Global Public Media over TTK was met Klaus Harvey in oktober 2007, en kan beluisterd worden op www.globalpublicmedia.com/kinsale_two_years_on
12. Een stuk dat ik schreef op Transition Culture in 2006, 6 maanden na de publicatie van de Kinsale EDAP, geeft een idee van de schaal van de verspreiding. www.transitionculture.org/2006/02/13/kinsale-action-plan-sending-up-shoots-around-the-world
13. Genomen uit Joel Barkers DVD 'The Power of Vision'. Verkrijgbaar bij www.joelbarkertrainingvideos.com/The_Power_Of_Vision.htm#Purchase

DEEL DRIE & HOOFDSTUK 10: HET TRANSITIE-CONCEPT

1. Uit een lezing over Public Policy op de Universiteit van Cambridge getiteld: 'The transition economy: a future beyond oil' (terwijl hij nog minister van Milieu was), 5 maart 2007. Beschikbaar op www.defra.gov.uk/corporate/ministers/speeches/davidmiliband/dm070305.htm
2. Shepard, H. A. (1974) *Rules of Thumb for Change Agents*, herdruk op www.nickheap.co.uk/articles.asp?ART_ID=257

3. McNamara, A. (2007) 'New Queensland Sustainability Minister on the future with less oil'. Een interview met Andi Hazelwood van Global Public Media. www.globalpublicmedia.com/new_queensland_sustainability_minister_on_the_future_with_less_oil
4. Holmgren, D. (2003) 'What Is Sustainability?' van het Sustainability Network Update 31E, 9 september 2003, CSIRO Sustainability Network. Beschikbaar op www.bml.csiro.au/susnetnl/netw131Eb.pdf
5. Aanvankelijke uiteenzetting in Mollison, B. & Holmgren, D. (1978) *Permaculture One: A Perennial Agriculture for Human Settlements*. Tagari Publications; maar het best omschreven in Holmgren, D. (2007) *Permaculture: Principles and Pathways beyond Sustainability*. Holmgren Design Services.
6. Om er meer over te weten, kan je deelnemen aan een permacultuurcursus (in de UK), de website van de Permaculture Association bekijken (de Britse) op www.permaculture.org.uk. Cursussen in verschillende formats lopen door heel het Verenigd Koninkrijk. Een permacultuurcursus is een levensveranderende ervaring, en is, zou ik zeggen, noodzakelijk voor dit werk.
7. Mollison, B. (1988) *Permaculture: A Designers Manual*. Tagari Publications.
8. Stewart, E. 'A Second Challenge to the Movement'. *Permaculture Activist*, no. 57.
9. Seager, A. (2007) 'Steep decline in oil production brings risk of war and unrest, says new study'. *The Guardian*, 22 oktober 2007.
10. Adam, D. (2007) 'Carbon output rising faster than forecast, says study'. *The Guardian*, 23 oktober 2007.
11. Deze kwesties worden grondiger en met veel meer deskundigheid onderzocht in Joanna Macy (1999) *Coming Back to Life: Practices to Reconnect Our Lives, Our World*. New Society Publishing.
12. Je kan kopieën van de dvd verkrijgen en meer informatie vinden op www.whatawaytogomovie.com. Een zeer goede film die de 'hart' aspecten van energievermindering verkent. Sterk, aangrijpend, uitdagend en motiverend; naar mijn mening erg verhelderend, maar niet voor beginners.
13. De website van de Gaia Foundation van West-Australië is www.gaia.iinet.net.au
14. Zie bijvoorbeeld: Sale, K. (1980) *Human Scale*. Coward, McCann & Geoghegan; en Morris, D. & Hess, K. (1975) *Neighbourhood Power: The New Localism*. Beacon Press.

15. www.transitioncitybristol.org
16. Winter, M. (2006) *Peak Oil Prep: three things you can do to prepare for peak oil, climate change and economic collapse*. Westsong Publishing.
17. Een uitstekend overzicht van dit werk op gemeentelijk niveau kan je vinden in Lerch, D. (2007) *Post Carbon Cities: Planning for Energy and Climate Uncertainty. A guidebook on peak oil and global warming for local governments*. Post Carbon Institute. Kan gekocht worden bij www.postcarboncities.net

HOOFDSTUK 11: HOE START JE EEN TRANSITIE-INITIATIEF?

1. De beste plaats op het internet om meer te vinden over Open Space is www.openspaceworld.org
2. Owen, H. (1993) *Open Space Technology: A Users Guide*. Berrett-Koehler.
3. Voor een lijst van Open-Space-beoefenaars in het Verenigd Koninkrijk, zie www.openspaceuk.com/index.php/practitioners of contacteer het Transition Network.
4. Dit kan je downloaden van www.transitionculture.org
5. Meer informatie over de 'Fishbowl'-techniek kan je vinden in de Wikipedia, op [www.en.wikipedia.org/wiki/Fishbowl_\(conversation\)](http://www.en.wikipedia.org/wiki/Fishbowl_(conversation))
6. Het Transition Network ontwikkelt momenteel een model hiervoor, evenals een voorstel voor een 'tijdslijn' waarop evenementen kunnen worden georganiseerd.

HOOFDSTUK 12: HET BEGIN VAN TRANSITION TOWN TOTNES

1. Je kan de aantekeningen die gedurende de dag gemaakt werden bekijken op www.transitiontowns.org/Totnes/
2. Van www.theworldcafe.com
3. www.secondnature.ie
4. www.theworldcafe.com. 'From Café Principles in Action'. www.theworldcafe.com/know-how.htm#explore
5. Naast www.theworldcafe.com, zijn andere belangrijke referenties over World Café: World Café Community (2002) *Café to Go! A quick reference guide for putting conversations to work*. Whole Systems Associates, verkrijgbaar bij www.theworldcafe.com/articles/cafetogo.pdf

- en Brown, J., Isaacs, D. & The World Cafe Community (2005) *The World Café: Shaping Our Futures Through Conversations That Matter*. Berrett-Koehler Publishing. Nog andere bronnen kunnen gevonden worden op www.theworldcafe.com/hosting.htm
6. www.movingsounds.org
 7. Je kunt de film die Keith maakte voor Transition Town Lewes ter promotie van hun Lancering op YouTube zien. De lokale bioscoop vertoonde hem als trailer gedurende de twee maanden voor hun Lancering.
 8. Agroforestry Research Trust, 46 Hunters Moon, Dartington, Totnes, Devon TQ9 6JT. www.agroforestry.co.uk
 9. McIntosh, A. (2004) *Soil and Soul: People Versus Corporate Power*. Aurum Press.
 10. Je kan het Radio Schotland stuk beluisteren op www.transitiontowns.org/TransitionNetwork/TransitionNetwork
 11. University of Liverpool Oil Depletion Impact Group. www.liv.ac.uk/management/school/odig/index.htm
 12. Je kunt een meer gedetailleerd overzicht van het studiemateriaal van de cursus lezen op www.transitionculture.org/skilling-up-for-power-down-course-notes/
 13. www.agroforestry.co.uk
 14. www.berkshares.org.
 15. www.saltspringtoday.com
 16. Je kunt deze film zien op www.youtube.com/watch?v=ZwNl9Tse7k8
 17. Een publikatie die we enorm nuttig vonden bij het ontwerpen van de Totnes-Pond was Lietaer, B. & Hallsmith, G. (2006) 'Community Currency Guide, Global Community Initiatives'. Beschikbaar als een free download van www.lyttelton.net.nz/documents/timebank/community_currency.pdf

HOOFDSTUK 13:

DE VERSPREIDING VAN HET AANSTEKELIJKE TRANSITIE-CONCEPT

1. Je kunt naar the podcasts van de conferentie luisteren op www.soilassociation.org/conference en het boekje lezen dat voor het evenement werd gemaakt op www.transitionculture.org/2007/01/30/one-planet-agriculture-the-case-for-action-download-the-booklet/
2. Om het verloop hiervan te volgen, bezoek www.lampeter.org/english/tt/index.html

3. Dat je kan horen op www.transitiontowns.org/TransitionNetwork/TransitionNetwork
4. Vergelijkbaar met www.bookcrossing.com
5. Je kunt een korte film zien waarin Duncan vertelt over Transition Brixton op www.transitionculture.org/2007/08/30/duncan-law/
6. Meer in detail onderzocht in Thompson, S., Abdullah, S., Marks, N., Simms, A. & Johnson, V. (2007) *The European unHappy Planet Index: an index of carbon efficiency and well being in the EU*. London: New Economics Foundation.
7. news.bbc.co.uk/1/hi/magazine/6676967.stm
8. Statistieken genomen van Boyle, D., Cordon, C., Potts, R. & Simms, A. (2007) *Are You Happy?* New Economics Foundation.

Bronnen*

DVDS

- *The Transition Movie*: première mei 2009 - Londen (De eerste film over Transition Towns wereldwijd! www.transitionculture.org/)

Over olie, klimaat, energie en economie:

- *The Power of Community: How Cuba Survived Peak Oil* door Community Solution. www.powerofcommunity.org. Nederlands ondertiteld, via info@transitie.be
- *The End of Suburbia: Oil Depletion and the Collapse of The American Dream* door The Electric Wallpaper Co. www.endofsuburbia.com.
- *A Crude Awakening: The Oil Crash* door Lava Productions AG. www.oilcrashmovie.com.
- *Crude Impact* door Vista Clara Films. www.vistaclarafilms.com.
- *Peak Oil: Imposed by Nature* door Tropos Documentar. www.troposdoc.com.
- *Escape from Suburbia: Beyond the American Dream*: www.escapefromsuburbia.com
- *What a Way to Go: Life at the End of Empire* door Tim Bennett/VisionQuest Pictures. www.whataway-togomovie.com.
- *An Inconvenient Truth/Een ongemakkelijke waarheid*: door Paramount Classics and Participant Productions. www.aninconvenienttruth.co.uk. Al Gore, - Een ongemakkelijke waarheid. Het gevaar van het broeikaseffect en wat we eraan kunnen doen. Web: www.climatecrisis.net/
- *Energy Crossroads: a burning need to change course*: Mike Grenville van TT Forest Row: over piekolie en energie: waar staan we en wat kan er gedaan worden?
- *The Great Warming*: over de opwarming van de aarde - gefilmd in 8 landen, verteld door Alanis Morissette en Keanu Reeves; <https://www.thegreatwarming.com/>
- *Manufactured Landscapes*: James Samuel in Transition Waheke Island, Nieuw Zeeland: over piekolie; www.mongrelmedia.com/films/Manufactured-Landscapes.html

- *The Carbon Connection*: over de gevolgen van koolstofhandel op twee verschillende gemeenschappen; Fenceline Films
- *Permaculture and Peak Oil*: interview met David Holmgren; www.chelseagreen.com/content/video-david-holmgren-on-permaculture-and-peak-oil/
- *Sustainability in Community*: door Albert Köpfinger und Heidi Sieker, 2003; www.oekofilm.de/index.php
- *The Corporation*: over de ware aard en schadelijke gevolgen van het concept onderneming; door Mark Achbar en Jennifer Abbott; www.thecorporation.com/
- *Oil, Smoke & Mirrors*: documentaire van Ronan Doyle over de link tussen 9/11 en piekolie. 50 min. Integraal op internet te bekijken. (Nederlandse ondertiteling komt medio 2009); www.OilSmoke-AndMirrors.com
- *The Age of Stupid*: klimaatdocumentaire die begint in het jaar 2055, als de wereld in puin ligt na een ecologische ramp. In een raamvertoning blikt de beheerder van het Arctic Global Archive, een mausoleum van de menselijke beschaving, terug op onze tijd. 'We hadden onszelf kunnen redden.' www.ageofstupid.net. Nederlandse vertaling is waarschijnlijk zomer 2009 beschikbaar.
- *Wake up Freak out*: animatiefilm over klimaatverandering. www.wakeupfreakout.org/film/tipping.html
- *The 11th Hour*: DiCaprio, L. - Turn mankind's darkest hour into its finest, www.11thhouraction.com
- *A Convenient Truth - Urban Solutions from Curitiba, Brazil*: www.mariavazphoto.com.
- *Nederland: energieland van zon, water, wind*: VPRO Tegenlicht documentaire. www.vpro.nl/programma/tegenlicht/afleveringen/40025880/
- *Here comes the Sun*: VPRO Tegenlicht documentaire. www.vpro.nl/programma/tegenlicht/afleveringen/40025880/
- *The Story of Stuff*: animatiefilm over de consumptiemaatschappij en de werking van de economie.

- Ook Nederlands ondertiteld. www.storyofstuff.com/international)
- *Money as Debt*: hoe komt het dat vrijwel iedereen, zowel overheden als individuen in de schulden zitten? Tevens pleidooi voor lokale economie. Ook te bekijken op internet (47 min). www.moneyasdebt.net
- *Message in the Waves*: BBC Natural World 2007; over plastic afval in de oceanen; www.messageinthewaves.com/

Over voedsel, permacultuur en landbouw:

- *The Solar Power Village in Tamera - Autonomous energy and food supply, the core of future peace settlements*. www.solarpowervillage.info
- *The Future of Food*: door Deborah Koons Garcia; over de controverse over genetisch gemanipuleerd voedsel; www.thefutureoffood.com/
- *Gen zoekt Boer*: over genetische manipulatie in de landbouw; door Dumitriu/Verbeek, 2008, Nederland; coproductie van A SEED Europe en Milieu-defensie; www.aseed.net/
- *De Wereld volgens Monsanto*: te zien op internet: video.google.com/videoplay?docid=5995944862121634838; Nederlandse versie www.livingcolours.nl
- *Permacultuur in Nederland - introductie in een ontwerpsysteem*: Buckinx, M. & P. Biesta, Informatiefilm het eetbare landschap in landbouw en tuinen, bouwen met natuurlijke materialen, afvalwaterzuivering, duurzame energie en de sociaal-economische aspecten. 20 min. www.transitiecultuur.nl/
- *Bridging Industry To Permaculture. Permaculture Design, Sustainable Living, Energy Solutions*: Berns, D., R. Wexler, www.ecosutra.com
- *Our Daily Bread*: Geyrhalter, N. www.ourdailybread.at
- *We Feed the World*: Wagenhofer, E. www.wefeedtheworld.nl
- *Koe 80 heeft een probleem*: www.globalsociety.be (zie ook onder boeken)